

Bryssel 7.6.2017
COM(2017) 295 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

EU:n puolustusrahaston käyttöönotosta

JOHDANTO

EU:ta koettelevat kasvava epävakaus ja lisääntyvät konfliktit sen lähialueilla sekä kehittymässä olevat uudet turvallisuusuhat. Tilanne ei todennäköisesti muutu lähitulevaisuudessa. Kansalaiset odottavat yhä enemmän suojaa Euroopalta sen rajojen sisä- ja ulkopuolella, sillä nämä haasteet ovat niin suuria, ettei yksikään jäsenvaltio voi ratkaista niitä yksinään.

Euroopan kansalaisten turvallisuus on ennen kaikkea Euroopan vastuulla. Jäsenvaltiot tunnustavat tämän seikan ja investoivat uudelleen puolustukseen. Nykyiset 28 jäsenvaltiota käyttävät 1,34 prosenttia BKT:stä puolustukseen (EU27:n osalta tämä luku on 1,32 %), ja lisätyötä tarvitaan selkeästi.

Ollakseen valmiina kohtaamaan tulevaisuuden uhkia ja suojaamaan kansalaisiaan Euroopan on lujitettava strategista autonomiaansa. Tämä edellyttää keskeisten teknologioiden kehittämistä kriittisillä aloilla ja strategisia voimavaroja teknologisen johtoaseman varmistamiseksi. Yhteistyö kaikilla tasoilla on ainoa keino lunastaa EU-kansalaisten odotukset. Yhteistyöhön kannustamalla Euroopan unioni voi auttaa maksimoimaan jäsenvaltioiden puolustusalaan tekemien investointien tulokset ja laadun.

Tästä syystä puolustuspolitiikka on yksilöity yhdeksi toiminnan painopistealueista puheenjohtaja Junckerin poliittisissa suuntaviivoissa. Euroopan unioni loi vuonna 2016 perustan vahvemmalle Euroopan puolustuspolitiikalle. EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alan globaalistrategian esittämisen jälkeen komissio hyväksyi osana laajaa puolustuspoliittista toimenpidepakettia Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelman¹.

Toimintasuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään Euroopan puolustusyhteistyötä ja tukemaan Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukykyä. Siinä ehdotetaan EU:n puolustusrahaston perustamista. Rahaston tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita muuttamaan yhteistyö tavanomaiseksi käytännöksi, minkä myötä pystytään kehittämään ja hankkimaan keskeisiä strategisia puolustusvoimavaroja. Eurooppa-neuvosto kannatti aloitetta ja komission aikomusta esittää ehdotuksia EU:n puolustusrahaston perustamiseksi vuoden 2017 alkupuoliskolla².

Nyt on aika päästä tuloksiin tämän toimeksiannon osalta. Aika on kulumassa nopeasti. EU:n puolustusrahaston perustamista on vietävä ensi tilassa eteenpäin.

Työt edistyvät EU:n puolustusrahaston tutkimusosion valmistelussa. Komissio antaa tänään lainsäädäntöehdotuksen Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta. Ehdotuksessa otetaan huomioon kaikkien sidosryhmien, erityisesti jäsenvaltioiden, kanssa käyty intensiivinen vuoropuhelu. Korkean edustajan ja Euroopan puolustusviraston (EDA) kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä. Tässä tiedonannossa esitetään myös välineitä, joilla voidaan edistää puolustusvoimavarojen yhteistä hankintaa jäsenvaltioissa. Lisätoimia toteutetaan myös rahaston perustamisen myöhemmissä vaiheissa.

EU:n puolustusrahastosta on tultava keskeinen toimintakykyä tehostava tekijä Euroopan puolustuksen tulevaisuudessa. Sillä tuetaan tavoitetasoa, josta unioni sopii harkitessaan eri skenaarioita edettäessä kohti Euroopan turvallisuus- ja puolustusunionia, kuten todetaan komission pohdinta-asiakirjassa EU:n puolustuksen tulevaisuudesta³.

¹ COM(2016)950.

² Ks. Eurooppa-neuvoston päätelmät 15. joulukuuta 2016, 12 kohta.

³ Ks. pohdinta-asiakirja EU:n puolustuksen tulevaisuudesta, COM(2017)315.

1. Miksi tarvitsemme EU:n puolustusrahastoa?

Vaikka viime vuosina on käynnistetty useita aloitteita, Euroopan puolustusteollisuuden toimintaympäristölle on luonteenomaista tulevien voimavarojen kehittämis- ja hankintainvestointien riittämätön määrä ja laatu. Jäsenvaltiot eivät tee tarpeeksi yhteistyötä, sillä yli 80 prosenttia hankinnoista ja yli 90 prosenttia tutkimuksesta ja teknologiasta on kansallisella perustalla. Pirstaleisuus on edelleen erittäin suurta, sillä Euroopassa on 178 erilaista asejärjestelmää verrattuna 30 järjestelmään Yhdysvalloissa. Liian vähäinen puolustussuunnittelun koordinointi johtaa tehottoomaan veronmaksajien rahojen käyttöön, turhaan päällekkäisyyteen ja puolustusvoimien epätydyttävään toimintavalmiuteen. Puolustusmenojen tasossa on suuria eroja jäsenvaltioiden välillä. Yhteisten puolustusvoimavarojen varmistamiseksi tarvitaan yhteisvastuullisuuden lujittamista, myös EU:n talousarviota käyttämällä.

EU – komissio, korkea edustaja / varapuheenjohtaja ja Euroopan puolustusvirasto – voi merkittävällä tavalla auttaa jäsenvaltioita tulevaisuuden voimavarojen koordinoitussa suunnittelussa ja yhteisessä kehittämisessä. Seuraavat vaiheet ovat merkityksellisiä:

- Euroopan puolustusvoimavarojen prioriteettien järjestelmällinen määrittely perustuen EU:n uuteen tavoitetasoon turvallisuuden ja puolustuksen alalla. Tämä tavoitetaso perustuu EU:n globaalistrategiaan, ja Eurooppa-neuvosto on sen hyväksynyt⁴. Voimavarojen kehittämissuunnitelma, sellaisena kun se on tarkistettuna vuonna 2018, on keskeinen referenssi EU-tasolla. Tarvittaessa otetaan myös huomioon alueelliset ja kansainväliset yhteistyöaloitteet, joilla edistetään EU:n painopisteiden toteuttamista.
- Suurempi läpinäkyvyys ja poliittinen ohjaus kansallisessa voimavarojen suunnittelussa. Puolustuksen koordinoitulla vuotuisella tarkastelulla parannetaan koordinoitua kansallisessa puolustussuunnittelussa ja tehostetaan Euroopan puolustusyhteistyötä.
- EU:n puolustusrahastoon suunnitelluilla yhteisillä rahoitusmekanismeilla on tarkoitus saavuttaa rakenteellinen siirtymä kohti parempaa puolustusyhteistyötä.

Investointipäätösten koordinointi edellyttää tarpeiden ja painopisteiden yhteistä määritelmää. Tämä seikka säilyy jäsenvaltioiden käsissä. Joitakin näistä painopisteistä on jo määritelty, kuten kauko-ohjatun ilma-aluksen käytön kokonaisjärjestelmät (miehittämättömät ilma-alukset), ilmatankkausvalmius, satelliittiviestintä ja kyberturvallisuus⁵. Nämä painopisteet on vahvistettu EU:n globaalistrategiassa, jossa yksilöitiin voimavarojen ensisijaisia lisäaloja. Euroopan on näillä lisäaloilla investoitava yhteistoiminnalliseen kehittämiseen ja edistettävä sitä. Tämä koskee muun muassa seuraavia: tiedustelu, valvonta ja tunnistus, riippumaton pääsy avaruuteen ja pysyvä maan havainnointi sekä meriturvallisuus.

Investointien parempi koordinointi jäsenvaltioiden kesken koko teollisen syklin ajan on ratkaisevan tärkeää aina tutkimuksesta prototyyppien kehittämiseen ja puolustusvoimavarojen hankintaan. Se tehostaisi kansallisten puolustusvarojen käyttöä, maksimoisi innovointia suurempaan mittakaavaan pääsyn avulla, vähentäisi päällekkäisyyden riskiä, edistäisi asevoimien yhteentoimivuutta sekä kannustaisi tehokkaampaan kaluston standardointiin. Se mahdollistaisi myös riskien ja kustannusten jakamisen.

⁴ Eurooppa-neuvoston päätelmät, annettu 15 päivänä joulukuuta 2016, ja neuvoston päätelmät, annettu 14 päivänä marraskuuta 2016, EU:n globaalistrategian täytäntöönpanosta turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla.

⁵ Ks. Eurooppa-neuvoston päätelmät, 20. joulukuuta 2013.

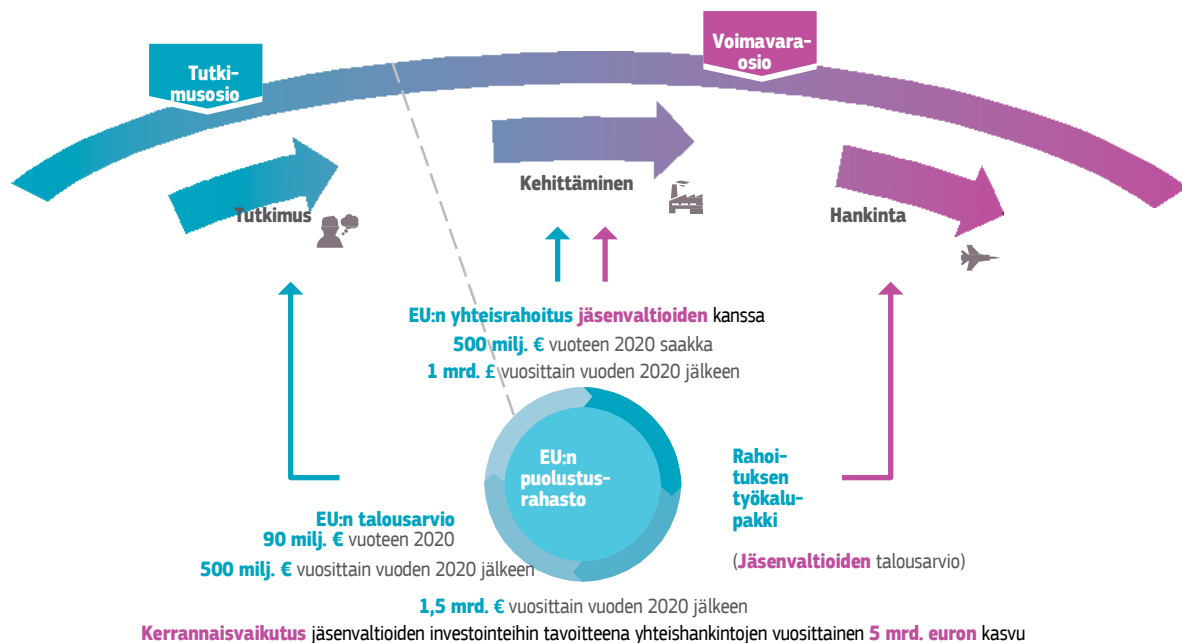
Tämän vuoksi EU:n puolustusrahaston tarkoituksena on tarjota tarvittavat kannustimet teollisen syklin kussakin vaiheessa. Näin ollen sen onnistumista mitataan varsinkin sen perusteella, miten paljon suuremmaksi yhteistyössä toteutettujen puolustushankkeiden osuus kasvaa puolustusmenojen kokonaismäärässä⁶. Rahaston on autettava kehittämään teknologista osaamista ja tarjottava kannustimia kehittää integroituja ja kilpailukykyisiä rajatylittäviä toimitusketjuja. Mahdollista täydentävyyttä siviilikäytön ja vastaavien eurooppalaisten siviilikäytön tukiohjelmien kanssa tutkitaan koko ohjelmasuunnittelu- ja toteutussyklin ajan. Näin varmistetaan EU:n varojen mahdollisimman tehokas käyttö ja täydentävyys siviili- ja sotilasalan tutkimuksen, innovoinnin ja käyttöönottoimien osalta. Erityisen tärkeää on täydentävyys muiden EU:n turvallisuuspolitiikkojen kanssa, mukaan lukien kyberturvallisuus.

2. Mikä EU:n puolustusrahasto on?

EU:n puolustusrahasto koostuu kahdesta oikeudellisesti erillisestä mutta toisiaan täydentävästä osiosta (ks. kuvio 1). Molemmat osiot otetaan käyttöön asteittain. Näitä osioita koordinoi koordinoitielin. Siinä kokoontuvat korkea edustaja sekä edustajia komissiosta, jäsenvaltioista, Euroopan puolustusvirastosta ja tarpeen mukaan teollisuudesta. EU:n talousarviosta myönnettävä tuki räätälöidään teollisen syklin kuhunkin vaiheeseen.

Tutkimus- ja voimavaraosioiden avulla kehitettävät eri ohjelmat ja välineet ovat osallistavia ja avoimina kaikkien jäsenvaltioiden tuensaajille. On olennaisen tärkeää, että kaikki yritykset riippumatta niiden koosta ja sijainnista unionissa voivat hyödyntää käytettävissä olevia välineitä. Pk-yritykset ovat innovaation ytimessä Euroopassa ja olennaisen tärkeitä toimitusketjujen kannalta, ja varsinkin niiden tulisi hyötyä näistä välineistä.

Kaavio 1: EU:n puolustusrahasto

Tutkimusosioista ollaan jo aloittamassa EU-tason innovatiivisiin puolustustuotteisiin ja -teknologioihin keskittyvän, yhteistoiminnallisen tutkimuksen rahoittamista. Ensimmäiset

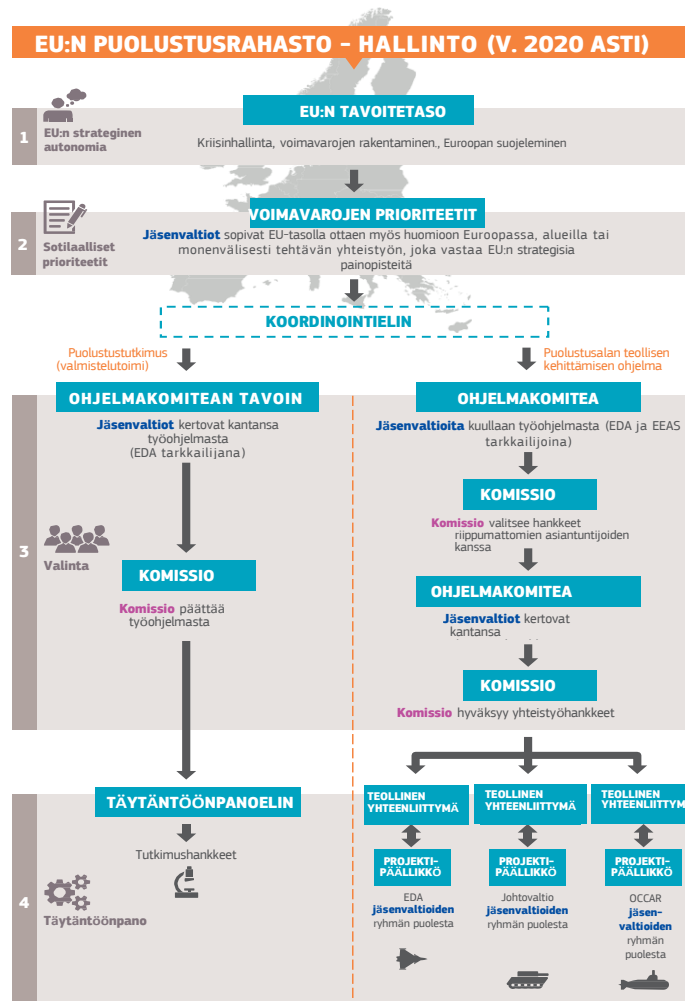
⁶ Puolustustarvikkeiden hankinnoissa Euroopassa yhteistoimintahankkeiden osuus on nykyään noin 22,1 prosenttia. Näistä yhteistoimintahankkeista 90 prosenttia on eurooppalaisia. Tällaisten investointien suuruus on 5,1 miljardia euroa.

askeleet kohti tulevaa ohjelmaa on otettu käynnistämällä pilottihanke sekä valmistelutoimi, jonka ennakoitu talousarvio on 90 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikana ⁷. Valmistelutoimesta rahoitettaviin hankkeisiin voi kuulua pysyvän rakenteellisen yhteistyön yhteydessä kehitettäviä hankkeita. Hankkeissa otetaan huomioon jäsenvaltioiden EU:ssa sopimat puolustusvoimavarojen prioriteetit. Tuleva ohjelma rahoitetaan kokonaan EU:n talousarviosta erityisen EU:n ohjelman avulla seuraavassa monivuotisessa rahoituskehityksessä. Arvioitu budjetti on noin 500 miljoonaa euroa vuodessa. Ehdotus tästä puolustusalan tutkimusohjelmasta tehdään vuoden 2018 aikana, jotta ohjelma voi aloittaa toimintansa 1. tammikuuta 2021. Tuleva puolustusalan tutkimusohjelma hyötyy räätälöidystä hallintorakenteesta, jossa otetaan huomioon puolustusalan erityispiirteet. Ohjelman suunnittelussa otetaan huomioon kokemukset, joita saadaan pilottihankkeesta, valmistelutoimesta ja Horisontti 2020 -ohjelman hallintorakenteista.

Voimavaraosiolla on tarkoitus saavuttaa 5 miljardin euron vuotuinen viitemäärä keskipitkällä aikavälillä. Tästä osiosta tuetaan keskeisten puolustusvoimavarojen yhteistä kehittämistä ja yhteistä hankintaa. Tässä noudatetaan jäsenvaltioiden EU:ssa sopimia puolustusvoimavarojen prioriteetteja. Vaikka voimavaraosion rahoitus tulee pääasiassa jäsenvaltioilta, EU:n talousarviosta kannustetaan puolustusyhteistyöhön pienentämällä riskiä teollisuuden kehityssyklin varhaisissa vaiheissa. Tällaisella rahoituksella, joka saadaan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta, tuetaan Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukykyä. Rahoituksella kannustetaan jäsenvaltioilta antamaan käyttöön varoja yhteistyöhön perustuvien kehittämishankkeiden käynnistämiseksi ja toteuttamiseksi Euroopan puolustusteollisuuden alalla. Koska jäsenvaltioilta edellytetään yhteistä rahoitussitoumusta valmiin tuotteen tai teknologian lisäkehittämisestä ja hankinnasta, EU:n rahoitus ja investoinnit ohjautuvat elinkelpoisiin hankkeisiin ensisijaisilla aloilla. Joustava rahoituksen työkalupakki tarjoaa useita vaihtoehtoja, joilla voidaan vastata jäsenvaltioiden erilaisiin tarpeisiin, kun ne käynnistävät yhteistoiminnallisia kehittämisohjelmia prototyypivaiheen päätyttyä ja haluavat tehdä yhteisiä hankintoja.

⁷ C(2017)2262.

Kaavio 2: EU:n puolustusrahaston hallinnointi vuoteen 2020

3. Kohti rahaston tutkimusosiota: puolustustuotteiden ja -teknologioiden tutkimukseen myönnettävä tuki

Puolustusalan tutkimus on olennaisen tärkeää, jotta voidaan kehittää tulevia keskeisiä voimavaroja ja täyttää teknologia-aukkoja ja siten vastata Eurooppaa koetteleviin nouseviin ja tuleviin turvallisuusuhkiin. Se auttaa kehittämään keskeistä teknologista taitotietoa ja osaamista.

Komissio aikoo hyödyntää EU:n varoja vivuttaakseen ja täydentääkseen kansallisia puolustusalan tutkimusohjelmia. Keskiössä ovat yhteistoimintaan perustuvat puolustusalan tutkimus ja teknologian kehittämistoimet sekä tutkimus- ja kehitysalan toimijoiden keskinäisen yhteistyön edistäminen koko Euroopassa, kun samalla otetaan huomioon jäsenvaltioiden EU:ssa sopimat puolustusvoimavarojen prioriteetit. Tässä noudatetaan kaksivaiheista lähestymistapaa: puolustusalan tutkimusta koskevan ensimmäisen valmistelutoimen jälkeen käynnistetään laajempi puolustusalan EU:n tutkimusohjelma seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä.

a. Puolustusalan tutkimusta koskeva valmistelutoimi

Puolustusalan tutkimusta koskevan valmistelutoimen käynnistävä rahoituspäätös hyväksyttiin 11. huhtikuuta⁸. Yhdessä pilottihankkeen kanssa tämä on ensimmäinen kerta, kun EU:n talousarviosta tuetaan puolustusalan tutkimus- ja kehittämistoimia.

Vuodeksi 2017 on sovittu 25 miljoonan euron talousarviosta. Komissio on ehdottanut 40 miljoonan euron talousarviota vuodeksi 2018 ja 25 miljoonan euron talousarviota vuodeksi 2019 (kaikkiaan 90 miljoonaa euroa). Valmistelutoimessa keskitytään tutkimusaloihin, jotka ovat elintärkeitä pyrittäessä edistämään keskeisten puolustusjärjestelmien kehittämistä⁹. Niiden prioriteettien perusteella, joita jäsenvaltiot ovat vahvistaneet muun muassa Euroopan puolustusviraston välityksellä, nämä ovat puolustusalan tutkimukseen liittyvä teknologian esittelyhanke sekä lukuisia toimia eri aloilla. Näitä aloja ovat kriittiset puolustusteknologiat, tulevat ja kehitteillä olevat murrokselliset teknologiat, standardointi ja yhteentoimivuus. Rahoitusta saa myös strategisen teknologian kehityksen ennakointi.

Euroopan puolustusvirasto hallinnoi valmistelutoimen vuotuisten työohjelmien toteuttamista komission puolesta 31. toukokuuta allekirjoitetun valtuutussopimuksen mukaisesti. Sillä on arvokasta asiantuntemusta ja kokemusta puolustusalan tutkimushankkeiden organisoinnista ja hallinnoinnista. Lisäksi Euroopan puolustusvirasto on auttanut jäsenvaltioita ja komissiota määrittelemään tutkimusaiheita sekä tukee tutkimustulosten hyödyntämistä.

Valmistelutoimen toteuttamisessa komissiota auttavat jäsenvaltioiden asiantuntijoista koostuva ryhmä ja neuvoa-antava ryhmä. Neuvoa-antava ryhmä kokoaa yhteen asiantuntijoita, jotka edustavat teollisuutta, tutkimus- ja teknologiaorganisaatioita, tiedemaailmaa, Euroopan puolustusvirastoa ja Euroopan ulkosuhdehallintoa (EEAS).

Toteuttamista koskevat erityiset säännöt laadittiin jäsenvaltioita ja puolustusteollisuutta tiiviisti kuullen, sillä huomioon haluttiin ottaa puolustusalan tutkimustoimien erityispiirteet. EU:n tuki myönnetään pääasiassa avustuksina. Ensimmäiset ehdotuspyynnöt julkaistaan tänään. Ehdotukset arvioidaan niiden huippuosaamisen, vaikutusten, laadun sekä toteutuksen tehokkuuden perusteella. Puolustusalan eettisten ja oikeudellisten kysymysten asiantuntijaryhmä arvioi ne eettisten, oikeudellisten ja yhteiskunnallisten näkökohtien kannalta.

Ensimmäiset avustussopimukset on tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2017 loppuun mennessä. Komissio tarkastelee edistymistä valmistelutoimen toteutuksessa vuosittain.

Saavutetut välitavoitteet:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa saavutettu yhteisymmärrys 25 miljoonan euron määrärahasta valmistelutoimea varten vuodeksi 2017.
- Valmistelutoimen käynnistävän rahoituspäätöksen hyväksyminen.
- Työohjelmasta ja osallistumisehdoista sopiminen (otetaan huomioon ehdotuspyynnöissä ja avustuksia koskevissa sopimusmalleissa).
- Valtuutussopimuksen allekirjoittaminen Euroopan puolustusviraston kanssa.
- Ensimmäisten ehdotuspyyntöjen julkaiseminen. Ehdotuspyynnöissä keskitytään pääasiassa merivoimien miehittämättömien järjestelmien teknologiseen esittelyhankkeeseen sekä joukkojen omasuojaan ja sotilasjärjestelmiin.

⁸ C(2017)2262.

⁹ Nämä toimet yksilöidään seuraavissa teknologiaklustereissa: autonomiset alustat, C4ISR (johto, valvonta, viestitoiminta ja tietokoneet; tiedustelu, valvonta ja operatiivis-taktinen tiedustelu), vaikutukset, joukkojen omasuoja ja sotilasjärjestelmät.

Seuraavat vaiheet:

- Ensimmäisten avustussopimusten allekirjoittaminen – joulukuu 2017.
- Vuosien 2018 ja 2019 talousarvion varmistaminen, jotta päästään 90 miljoonan euron kokonaismäärärahoihin ajanjaksolla 2017–2019.

b. Kohti puolustusalan erityistä EU:n tutkimusohjelmaa

Vaikka valmistelutoimi on ensimmäinen olennaisen tärkeä askel, se on kestoltaan ja soveltamisalaltaan rajattu. Sen tarkoituksena on osoittaa, mitä lisäarvoa EU:n rahoittama puolustusalan tutkimus- ja kehittämistyö tuo, ja tasoittaa tietä kohti puolustusalan erityistä EU:n tutkimusohjelmaa, jota rahoitetaan seuraavasta monivuotisesta rahoituskehystä (vuoden 2020 jälkeen). Tämän siirtymän yhteydessä kuullaan laajalti kaikkia sidosryhmiä, myös EU:n toimielimiä. Tämän vuoropuhelun tueksi komissio kuulee myös valmistelutoimen yhteydessä perustettua asiantuntijaryhmää puolustusalan tulevan tutkimusohjelman keskeisistä osatekijöistä.

Puolustusalan tulevassa tutkimusohjelmassa keskitytään kohdennettuun tutkimustoimintaan, jolla tuetaan puolustusalaan liittyvien tuotteiden ja innovatiivisten teknologioiden kehittämistä. Ohjelman tulisi olla voimavaraperusteinen ja keskittyä kriittisiin puolustusteknologioihin sekä kartoittavaan ja murrokselliseen tutkimukseen, jolla on potentiaalia lujittaa Euroopan puolustusteollisuuden teknologista johtoasemaa. Jäsenvaltiot määrittävät Euroopan puolustusviraston avulla puolustusvoimavarojen prioriteetit sekä tutkimuksen ja kehittämisen prioriteetit. Komissio ottaa ne huomioon tulevassa puolustusalan tutkimusohjelmassa. Hankkeet valitaan määriteltyjen kriteereiden perusteella asiantuntijoiden avustuksella. Tällaisia kriteereitä ovat esimerkiksi huippuosaaminen ja vaikutus. Tavallisesti hankkeet edellyttävät valtioiden rajat ylittävää yhteistoimintaa. Tulevan ohjelman on tarkoitus houkutella laajasti eri toimijoita, myös pk-yrityksiä.

Tarkka suhde Horisontti 2020 -ohjelman seuraajaan täytyy määritellä. Puolustusalan tutkimusohjelman rahoituksen tulisi olla erillään siviilialan tutkimusohjelmasta, eikä se saisi vaikuttaa siihen.

Täyttääkseen kansalaisten odotukset ja korkean tavoitetaso puolustusalan tuleva tutkimusohjelma tarvitsee kunnianhimoisen talousarvion. Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelmassa komissio ilmoitti, että vuotuinen viitemäärä olisi noin 500 miljoonaa euroa. Tämä tekisi EU:sta yhden suurimmista puolustusalan tutkimukseen ja kehittämiseen investoijista Euroopassa ja ensimmäisen, joka investoi yhteistoiminnalliseen puolustustutkimukseen.

Pilottihankkeen ja valmistelutoimen hallinnoinnista saatava kokemus tarjoaa ohjausta Euroopan puolustusviraston tulevaan rooliin ja tulevan ohjelman yleiseen hallintointiin jatko-ohjelman aikana. Ottaen huomioon olemassa olevat rakenteet ja asiantuntemus harkitaan erilaisia vaihtoehtoja alan sidosryhmien osallistumiseksi ohjelman valmisteluun ja toteuttamiseen.

Seuraavat vaiheet:

- Jatketaan vuoropuhelua jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, neuvoston, Euroopan puolustusviraston, teollisuuden, tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden ja muiden asiaan liittyvien tahojen kanssa ohjelman valmistelemiseksi.
- Hyväksytään vuonna 2018 ehdotus, jonka ohessa esitetään vaikutustenarviointi, seuraavaa monivuotista rahoituskehystä silmällä pitäen.

4. Kohti rahaston voimavaraosiota: edistetään keskeisten puolustusvoimavarojen yhteistä kehittämistä ja yhteistä hankintaa

Taloudelliset perustelut yhteiselle kehittämiselle ja hankinnalle ovat vahvat, mutta niin ovat haasteetkin. Yhteistyöhön perustuvat kehittämis- ja hankintaohjelmat edellyttävät uhkien ja tarpeiden yhteistä arviointia sekä tehokasta kumppanuutta osallistuvien jäsenvaltioiden ja teollisuuden välillä. Yhteiset investoinnit, riippumatta siitä, tehdäänkö ne kehittämis- vai hankintavaiheessa, edellyttävät myös tietynasteista kansallisen puolustussuunnittelun ja budjettierrosten synkronointia. Hankkeen alkuvaiheessa aiheutuvat korkeat kustannukset ja hankkeiden pitkät määräajat voivat estää tärkeitä investointipäätöksiä.

Jotkut puolustusalan kehittämishankkeet, jotka ovat olennaisen tärkeitä tulevien keskeisten voimavarojen kannalta, eivät ole edenneet siitä huolimatta, että tutkimuksen ja kehittämisen alustavat vaiheet ovat jo saaneet rahoitusta. Tästä syystä on erityisen tärkeää kuroa umpeen kuilu tutkimuksen ja kehittämisen välillä eli varmistaa, että tutkimustulosten perusteella saadaan kehitettyä tarvittavat voimavarat. Tähän vaiheeseen sykliä sisältyy tuntuja teknisiä ja taloudellisia riskejä, joita yksittäiset jäsenvaltiot ovat ehkä haluttomia tai kykenemättömiä kantamaan. Erityisesti prototyyppien kehittämisestä ja testauksesta aiheutuu raskaita alkuvaiheen kustannuksia, ja kuitenkin myös teknologiset riskit ovat tässä vaiheessa edelleen huomattavia. Yhteistoimintaohjelmissa nämä haasteet on helpompi voittaa, ja usein tuloksena on uusimman kehityksen mukaisia voimavaroja, joita sitten käytetään jäsenvaltioiden asevoimissa.

Eurooppalainen yhteistoiminta ohjusteknologian alalla on erinomainen esimerkki: Storm Shadow / SCALP -risteilyohjusten tai Meteor- ja IRIS-T-ilmataisteluohjusten kaltaiset investoinnit osoittavat, että yhteistoimintaohjelmat voivat merkittäväällä tavalla edistää mittakaavaetujen, standardoinnin ja yhteentoimivuuden saavuttamista.

Ruotsin ilmavoimissa vuonna 2016 käyttöön otettua Meteor-ohjusta pidetään yhtenä tehokkaimmista näkymättömissä lentävistä ilmataisteluohjuksista. Se kehitettiin vastaamaan kuuden jäsenvaltion (Yhdistynyt kuningaskunta, Saksa, Italia, Ranska, Espanja ja Ruotsi) tarpeisiin, ja sitä käytetään vähintään kolmella eurooppalaisella alustalla¹⁰.

Eurofighter Typhoonin kaltaiset hankkeet osoittavat myös, että eurooppalaiset puolustusalan yhteistoimintaohjelmat voivat tuottaa laajempaa taloudellista hyötyä. Typhoon-ohjelmasta tehdyssä tutkimuksessa¹¹ arvioitiin, että ohjelma synnytti noin 100 000 työpaikkaa osallistuvissa jäsenvaltioissa ja että suuri osa työntekijöistä oli erittäin päteviä. Ohjelma tuotti tärkeitä teknologiaetuja ja spin-off-vaikutuksia sekä taitoja, jotka ovat helposti siirrettävissä muille aloille. Ohjelma jopa myötävaikutti nykyaikaisten liiketoimintakäytäntöjen käyttöönottoon alalla.

Voimavaraosion vaikutus Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukykyyn:

- Ennakoidaan, että strategiaan voimavaroihin liittyvien prioriteettien määrittäminen erityisesti voimavarojen kehittämissuunnitelman avulla – yhdistettynä monivuotiseen rahoitusohjelmaan – kannustaa teollisuutta innovoimaan.

¹⁰ Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale ja Saab Gripen. Ohjus on myös tarkoitettu integroida Lockheed F-35 Lightning II -taistelukoneeseen.

¹¹ Hartley, The industrial and economic benefits of Eurofighter Typhoon, University of York, York, 2008.

- Voimavaraosion ennakoitaan helpottavan yhteistyöohjelmien käynnistämistä tehtäviä poliittisia päätöksiä, nopeuttavan tällaisten ohjelmien täytäntöönpanoa ja edistävän innovointia Euroopan puolustusalan toimitusketjuissa.
- Voimavaraosion ennakoitaan kannustavan kysynnän yhdistämiseen, joka johtaa lopulta teollisuuden yhteisyrityksiin ja Euroopan teollisuuden toimintaympäristön mahdolliseen sulautumiseen.
- Voimavaraosion ennakoitaan kannustavan yhteisiin hankintoihin, joiden ansiosta Euroopan puolustusteollisuus voi saavuttaa mittakaavaetuja, ja vahvistavan siten Euroopan puolustusteollisuuden maailmanlaajuisia kilpailukykyä.

a. Edistetään yhteistä kehittämistä Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelman avulla

Voimavaraosiota vievät eteenpäin jäsenvaltiot ja niillä olevat tarpeet ja resurssit. EU voi kuitenkin täydentää kansallista rahoitusta ja tarjota kannustimia yhteistoiminnallisten kehittämishankkeiden käynnistämiseksi. Tämänpäiväinen ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelman perustamisesta on tärkeä askel tähän suuntaan. Ehdotus sisältää 500 miljoonan euron talousarvion kahdelle vuodelle eli 245 miljoonaa euroa vuodeksi 2019 ja 255 miljoonaa euroa vuodeksi 2020.

Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta yhteisrahoitetaan osa kehittämiskustannuksista. Ohjelman 500 miljoonan euron määrärahat voisivat sen vuoksi johtaa tuntuviin, vähintään 2,5 miljardin euron kokonaisinvestointeihin kahden vuoden aikana yhteistoiminnallisten puolustusvoimavarojen kehittämävaiheessa.

Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta myönnetään puolustusteollisuudelle tukea kollektiivisiin investointeihin, joita tehdään huipputason tuotteisiin ja huipputeknologiaan kehittämävaiheessa. Ohjelmalla voidaan myös tukea kaupallisten innovaatioiden sisällyttämistä (spin-in) puolustusalan tuleviin hankkeisiin. Kyseeseen voi tulla esimerkiksi keinoäly, massadata, kyberturvallisuus, robotiikka ja superlaskenta.

Ohjelman tuensaajien yhteistyössä kehitettävien hankkeiden on edistettävä EU:n turvallisuus- ja puolustusetujen saavuttamista, kun erityisesti otetaan huomioon jäsenvaltioiden yhdessä EU-tasolla (voimavarojen kehittämissuunnitelman avulla) sopimat voimavarojen prioriteetit ja myös EU:n strategisia painopisteitä vastaava eurooppalainen alueellinen tai monenvälinen yhteistyö. Tavoitteena on Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukykyyn kasvattaminen, joten hankkeista ennakoitaan olevan apua pyrittäessä turvallisuus- ja puolustusalan tavoitetasoon, siten kuin se määritellään ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevassa EU:n globaalistrategiassa kriisinhallinnan ja Euroopan suojelun osalta.

Ohjelmalla täydennetään tutkimusosiota tukemalla toimia, joissa keskitytään tutkimuksen jälkeiseen toimintaan. Tämä tapahtuu yhteisten teknisten vaatimusten pohjalta. Ohjelmalla autetaan teollisuutta käynnistämään yhteistoiminnallisia kehittämishankkeita tai parantamaan nykyisiä ohjelmia. Tämä tehdään tukemalla yhteisten teknisten vaatimusten määrittelyä, toteutettavuustutkimuksia sekä prototyyppien kehittämistä ja testausta. Ohjelmaa voidaan myös käyttää EU:n laajuisiin teollisiin ja teknologisiin haasteisiin ja kilpailuihin, jotta voidaan hyödyntää Euroopan teollisen ja teknologisen perustan monimuotoisuutta. Ohjelmalla tulisi tukea innovatiivisia pk-yrityksiä ja helpottaa niiden pääsyä mukaan eurooppalaisiin toimitusketjuihin. Sillä on tarkoitus vähentää pirstoutuneisuutta, joka voi haitata mittakaavaetuja ja rajatylittävää käyttöä. Rahoitustuki voidaan myöntää erityisesti

avustuksina tai rahoitusvälineiden muodossa. Ohjelmalla katetaan vain osa kehittämiskustannuksista.

Ohjelma kattaa alustavasti vuodet 2019 ja 2020. Tukea voidaan myöntää vain hankkeisiin, joissa on mukana vähintään kolme yritystä vähintään kahdesta jäsenvaltiosta. Yhteistoimintahankkeita voi vetää projektipäällikkö, jonka hanketta yhteisrahoittavat jäsenvaltiot valitsevat. Ohjelma kattaa erityyppisiä hankkeita. Niin puolustusalan suuryritysten kuin pk-yritystenkin tulisi hyötyä ohjelmasta, millä varmistetaan yritysten ja jäsenvaltioiden laaja osallisuus. Näin ohjelmalla tehostetaan rajatylittävää yhteistyötä yritysten parissa ja edistetään koko puolustusteollisuusalan kilpailukykyä. Tästä syystä osa kokonaisbudjetista suunnataan hankkeisiin, joilla mahdollistetaan pk-yritysten osallistuminen yli rajojen.

Seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä valmistellaan laajempi ohjelma ensimmäisten kokemusten perusteella. Kyseinen ohjelma saattaa kattaa useammantyyppisiä hankkeita kuin nykyinen ohjelma, joka on kestoltaan ja soveltamisalaltaan rajattu.

Hallinnoinnin osalta komissio vastaa ohjelman yleisestä toteutuksesta. Se voi kuitenkin siirtää tiettyjä tehtäviä täytäntöönpanoelimelle. Euroopan puolustusvirastolla on keskeinen rooli voimavaroihin liittyvien prioriteettien määrittämisessä sekä teknisten vaatimusten yhdenmukaistamisessa. Se osallistuu tarkkailijana ohjelmakomiteaan, joka koostuu jäsenvaltioiden edustajista, sekä neuvoo-antavaan ryhmään, joka koostuu teollisuuden edustajista ja muista puolustusalan asiantuntijoista. Lisäksi Euroopan ulkosuhdehallinto osallistuu ohjelmaan, myös ohjelmakomitean työhön, asiaan sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Ohjelmakomitea antaa komissiolle lausunnon vuotuisesta työohjelmasta ja rahoituksen myöntämisestä valittuihin yhteistyötoimiin.

Ohjelmalla varmistetaan synergia pysyvän rakenteellisen yhteistyön voimavarapilarin kanssa. Pysyvä rakenteellinen yhteistyö on yksi perussopimusten keskeisistä välineistä, joilla autetaan saavuttamaan EU:n tavoitetaso turvallisuudessa ja puolustuksessa, parannetaan EU:n toiminnallista valmiutta ja tuetaan tiiviimpää yhteistyötä ja parempaa tehokkuutta puolustusvoimavarojen kehittämisessä. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön yhteydessä kehitettävillä hankkeilla varmistettaisiin eri jäsenvaltioissa sijaitsevien yritysten jatkuva tiiviimpi yhteistyö ja edistettäisiin suoraan ohjelman tavoitteita. Näin tällaisten hankkeiden rahoitusaste nousisi.

Koska ohjelman kohteena ovat kuitenkin useammantyyppiset hankkeet, osallistuminen pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön ei ole ennakoedellytys tuen saamiseksi ohjelmasta. Tukea voidaan myös harkita muihin hankkeisiin, jotka edistävät yhteisesti sovittujen, voimavaroihin liittyvien prioriteettien kehittämistä. Kyseeseen voivat esimerkiksi tulla hankkeet, jotka toteutetaan Euroopan puolustusviraston puitteissa tai perustuvat EU:n turvallisuus- ja puolustusetujen mukaiseen alueelliseen yhteistyöhön.

Seuraavat vaiheet:

- Jäsenvaltioiden kanssa käytävät keskustelut, jotta voitaisiin ryhtyä valmistelemaan Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta rahoitusta mahdollisesti saavien hankkeiden hankejatkumoina.
- Nopea tarkastelu ja hyväksyminen neuvostossa ja parlamentissa. Tähän tarvitaan Euroopan parlamentin ja neuvoston vahva tuki. Komissio aikoo sen vuoksi ehdottaa, että Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelma sisällytettäisiin niihin lainsäädäntöprioriteetteihin, joita Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio käsittelevät etusijaisesti. Jos Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa päästään

yhteisymmärrykseen vuoden 2018 alkuun mennessä, ensimmäinen hanke voisi saada rahoitusta vuonna 2019.

- Kunnianhimoisemman puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelman valmistelu seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä. Samalla laaditaan vaikutustenarviointi. Ohjelman vuotuinen viitemäärä olisi yksi miljardi euroa, ja tavoitteena olisi mahdollistaa tuntuvat vuotuiset kokonaisinvestoinnit yhteistoiminnallisiin puolustusvoimavaroihin Euroopassa.

b. Katse tulevaisuuteen: valmistellaan voimavarojen yhteistä hankintaa

Puolustusvoimavarojen kehittäminen ja hankinta ovat sidoksissa toisiinsa, etenkin kun on kyse rahoituksesta. Saadakseen Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta tukea teollisuuden on osoitettava, että jäsenvaltiot ovat sitoutuneet rahoittamaan yhdessä tukikelpoisen toimen jatkokehittämistä ja hankkimaan valmiin tuotteen tai teknologian koordinoitulla tavalla, mikä voi tarvittaessa tapahtua yhteisin hankinnoin. Tällainen sitoumus varmistaisi, että EU:n talousarviosta myönnetään hankkeisiin rahoitusta ainoastaan, jos yhtäältä voidaan kohtuudella odottaa, että kehittäminen johtaa hankintaan, ja jos toisaalta hanke toteutetaan yhteistyössä investointien optimoimiseksi ja synergian varmistamiseksi.

Hankinta säilyy ennen kaikkea jäsenvaltioiden käsissä. Sen vuoksi on tarpeen tarkastella uusia kannustimia, joilla edistettäisiin puolustustarvikkeiden yhteishankintoja. Tällainen hankinta toisi etuja seuraavien suhteen: yhteentoimivuus, mittakaavaedut, elinkelpoisen eurooppalaisen teollisuuspuhjan tukeminen, elinkaarisäästöt huollossa, logistiikkatuki, koulutus ja komentorakenne. Tällaisilla kannustimilla voitaisiin myös edistää monikansallista kalustoa ja yhteiseen omistajuuteen liittyviä ratkaisuja. Tämä voisi sopia erityisen hyvin voimavaroihin, jotka eivät ole jatkuvassa käytössä (esim. strategiset kuljetusvälineet).

Rahoituksen työkalupakki

Vaikka puolustusvoimavarojen hankinnassa EU:n talousarvion rooli on väistämättä rajattu, komissio voi tukea jäsenvaltioita monessa suhteessa, erityisesti auttamalla niitä ottamaan käyttöön sopivimmat ja kustannussäästöjä tuovat rahoitusjärjestelyt puolustusvoimavarojen yhteisiä hankintoja varten. Osallistuvat jäsenvaltiot neuvottelevat ja toteuttavat nykyisin yhteishankintahankkeet suurimmaksi osaksi tapauskohtaisesti. Mahdollisiin rahoitusjärjestelyihin liittyviä tietoja ja parhaita käytäntöjä ei järjestelmällisesti kirjata, standardoida eikä jaeta kaikkien jäsenvaltioiden hyödyksi. Lisäksi on huomattava, että vaikka jäsenvaltioilla on paljon kansallista tietoa ja asiantuntemusta siitä, miten kansalliset puolustushankinnat toteutetaan, yhteistoimintahankkeita koskevassa asiantuntemuksessa ja välineissä on puutteita. Ei ole olemassa yhtä ainoaa ”keskusta”, jossa optimaalisia rahoitusjärjestelyjä koskevat tiedot ja välineet olisivat saatavilla. Kullakin yhteistoiminnallisella kehittämis- ja hankintahankkeella on omat ainutlaatuiset tarpeensa ja ominaispiirteensä, eikä sen vuoksi voida soveltaa yhtä kaikille sopivaa toimintatapaa. Yhteistoimintahankkeissa esiintyy kuitenkin toistuvasti samoja haasteita. Tämän vuoksi olisi hyödyllistä, jos käytettävissä olisi valmiita välineitä, joiden käytöstä tietyissä hankkeissa olisi saatavilla asiantuntijaneuvontaa. Komissio on yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa yksilöinyt joitakin yleisimpiä haasteita ja mahdollisia keinoja niihin vastaamiseksi.

- Ensimmäisenä haasteena on synergian hyödyntäminen ja talousarviovarojen käytön synkronisointi: jäsenvaltioiden yhteistoiminta voi johtaa synergia- ja mittakaavaetuihin. Usein tällaisten synergiaetujen hyödyntämistä häiritsee kuitenkin puutteellinen synkronointi budjettiin suoritettavien maksujen suunnittelussa, mikä puolestaan voi viivästyttää julkisten varojen saantia yhteistoimintahankkeisiin. Yksi mahdollinen tapa vastata tähän haasteeseen on kansallisten resurssien yhdistäminen

erityisten yhteistoimintahankkeiden rahoittamiseksi¹². Tämä mahdollistaisi talousarvion tarvittavan koordinoinnin ja synkronoinnin pidemmällä aikavälillä ja estäisi varojen puuttumisen tietyinä vuonna.

- Toisena haasteena on riskien ja kustannusten tasapuolinen jakaminen: voimavarojen kehittämisen kustannuksia saattaa aluksi aiheutua vain osallistuville jäsenvaltioille (joita voi olla vain muutamia), vaikka hyötyä voi myöhemmin koitua myös muille (esim. kun hankitaan valmiita tuotteita). On mahdollista luoda järjestelyjä, joiden turvin tietyn voimavaran hankintaan osallistuvat muut jäsenvaltiot voisivat kompensoida kustannuksia kehittämisessä mukana olleille jäsenvaltioille kehittämiskustannusten takaisinperintämekanismien avulla. Tähän sisältyy mahdollisuus perustaa hankkeisiin liittyviä rahoitusvälineitä. Jos se on perusteltua, näitä rahoitusvälineitä voitaisiin myös käyttää hankkeeseen liittyvään (vieraan tai oman pääoman ehtoisten) pääomainstrumenttien liikkeeseenlaskuun, jotta rakenteesta saataisiin joustavampi ja varmistettaisiin, että resurssit ovat käytettävissä, kun niitä tarvitaan.
- Kolmantena haasteena on välttää rahoituksen hankintavaikeuksia toimitusketjussa: voimavaroja kehitetään puolustuksen toimitusketjun eri osissa – päätoimittajina on isoja järjestelmätoimittajia, mutta alihankkijoina on myös pk-yrityksiä ja keskisuuria yrityksiä. Alihankkijoilla voi olla vaikeuksia saada tarvittavaa rahoitusta. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi voitaisiin käyttää hyvin kohdennettuja rahoitusvälineitä, esimerkiksi takauksia, kattamaan puolustusalan (ali)hankkijoiden lainoja.
- Lopuksi voidaan todeta, että jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä voidaan optimoida ja yhteistyöstä saatavaa lisäarvoa kasvattaa tutkimalla vaihtoehtoisia muotoja voimavarojen lopullisille omistusrakenteille (esim. yhteinen omistajuus tai liisaurakenteet).

Yhdessä edellä mainitut välineet muodostavat osan EU:n puolustusrahastossa käytettävää rahoituksen työkalupakkia. Rahoituksen työkalupakki tarjoaa erityyppisiä järjestelyjä, joita jäsenvaltiot voivat käyttää vastatakseen yhteistoiminnallisen kehittämisen ja hankinnan haasteisiin rahoituksen näkökulmasta. Rahoituksen työkalupakin käyttö on jäsenvaltioille vapaaehtoista. Työkalupakki tarjoaa erityisesti standardoituja ja ennalta määriteltyjä rahoituksellisia välineitä, joita jäsenvaltiot voivat joustavasti käyttää rahoittaakseen yhdessä hankkeita, jotka saavat EU:n talousarviotukea prototyypivaiheessa, mutta ei pelkästään niitä.

Lyhyellä aikavälillä perustetaan jäsenvaltioiden kanssa tilapäinen komitea kehittämään käyttövalmiita, standardoituja välineitä, jotta rahoituksen työkalupakin välineet saadaan nopeasti käyttöön, jos jäsenvaltiot päättävät turvautua niihin. Tämä saattaa sisältää muun muassa senkaltaisia osatekijöitä kuin standardoidut mallit, alustavien ehtojen luonnokset, vakiomuotoiset työvälineet hankkeisiin liittyvien rahoitusjärjestelyjen luomiseksi tai tarvittavien puitesopimusten mallit. Tähän tilapäiseen komiteaan osallistuu edustajia puolustusministeriöistä ja valtiovarain-/talousministeriöistä, Euroopan ulkosuhdehallinnosta, Euroopan puolustusvirastosta¹³ ja muista sidosryhmistä. Nykyisiä rakenteita ja mekanismeja sekä kokemuksia, joita jäsenvaltiot ovat saaneet puolustusalan hankkeiden

¹² Yksi esimerkki varojen yhdistämisestä on Euroopan puolustusviraston käyttämä yhteistyöhön perustuva rahoitusmekanismi, joka hyväksyttiin viraston ministeritason johtokunnan kokouksessa 18. toukokuuta 2017. Neuvottelut jäsenvaltioiden kanssa ohjelmajärjestelyistä aloitetaan pian.

¹³ Erityisesti Euroopan puolustusviraston saamaa kokemusta yhteistyöhön perustuvan rahoitusmekanismiin perustamisesta käytetään täysin hyväksi.

yhteistoiminnallisesta rahoituksesta, hyödynnetään mahdollisimman paljon, jotta varmistetaan parhaat käytännöt ja vältetään päällekkäisyydet. Komissio tukee tätä työtä, hyödyntää muiden politiikka-alojen samankaltaisten välineiden käytöstä saamaansa kokemusta sekä auttaa mukauttamaan työkaluja puolustusalan kontekstiin.

Komissio perustaa lisäksi sisäisen työryhmän, joka avustaa pyydettyä jäsenvaltioita rahoituksen työkalupakin käytössä erityisissä yhteishankintahankkeissa. Työryhmä esimerkiksi antaa neuvoja sen suhteen, mitä etua on erityyppisten rahoitusvälineiden käytöstä hankkeisiin liittyvissä rahoitusjärjestelyissä, mukaan lukien ennakkoon maksettavat pääomasijoitukset sekä siltarahoitus, jossa lasketaan liikkeeseen pääomamarkkinainstrumentteja. Lisäksi työryhmä toimii keskitettynä yhteispisteenä. Se pystyy hyödyntämään asiantuntemusta, jota komissiolla on muilla, yhteishankintahankkeiden kannalta merkityksellisillä aloilla, kuten kilpailuasioita ja puolustusalan hankintoja koskevan EU-lainsäädännön noudattaminen taikka tilastollinen käsittely julkisen talouden tilinpidossa. Sinällään sisäinen työryhmä varmistaisi ”yhden luukun palvelun” komission asiantuntemusaloilla. Se tarjoaisi neuvontaan, hallintoon ja, jos se on perusteltua, rahoitukseen liittyviä palveluja pyydettyä niille jäsenvaltioille, jotka haluavat toteuttaa yhteishankintahankkeita¹⁴. Tällä tavoin komissio voi toimia luotettavana kumppanina jäsenvaltioille puolustusvoimavarojen yhteishankintoihin pääsemiseksi.

Pidemmällä aikavälillä on tarkoitus tarkastella myös etuja, joita koituisi, jos perustettaisiin sellainen pysyvä taloudellinen rakenne, joka ei rajoittuisi vain tiettyyn hankekontekstiin. Riippuen rakenteen suunnittelusta ja rahoitusprofiilista tällainen pysyvä rakenne voisi tarjota uusia rahoituskannustimia voimavarojen yhteistoiminnalliseen kehittämiseen ja hankintaan jäsenvaltioiden keskuudessa, mukaan lukien rakenteen käsittely yleisessä julkisen talouden kehityksessä¹⁵. Riippuen siitä, mikä on mahdollisen tulevan pysyvän rakenteellisen yhteistyön lopullinen muoto, ja ottaen huomioon yhteistyön osallistava luonne, harkitaan myös mahdollisuutta yhdistää rahoituksen työkalupakin keskeiset näkökohdat pysyvän rakenteellisen yhteistyön puitteisiin.

Seuraavat vaiheet:

- Perustetaan tilapäinen komitea, johon osallistuvat jäsenvaltiot ja asianomaiset sidosryhmät ja jonka tavoitteena on kehittää rahoituksen työkalupakkiin mahdollisesti sisällytettäviä ensimmäisiä standardoituja välineitä.
- Perustetaan komission sisäinen työryhmä, joka tarjoaa ”yhden luukun palvelua” ja tukee jäsenvaltioita erityisissä yhteishankintahankkeissa. Tähän sisältyy rahoituksen työkalupakin käyttö ja muita neuvontaan, rahoitukseen ja hallintoon liittyviä palveluja.
- Tarkastellaan yksityiskohtaisemmin mahdollisuutta perustaa pysyvä rahoitusrakenne, joka ei rajoittuisi vain tiettyyn hankekontekstiin, jotta voitaisiin tarjota uusia rahoituskannustimia voimavarojen yhteistoiminnalliseen kehittämiseen.

¹⁴ Olisi syytä huomata, että tarvittaisiin unionin tuomioistuimen asianomaisen oikeuskäytännön mukainen toimeksianto, jotta komissio voisi tarjota tiettyjä palveluja, esimerkiksi rahoitukseen liittyviä palveluja.

¹⁵ Kuten Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelmassa todetaan: ”Kansallisia pääomasijoituksia valmiusikkunaan pidetään vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti kertaluonteisina, mikä tarkoittaa sitä, että ne vähennetään julkisen talouden rakenteellisista toimista, jotka jäsenvaltioiden odotetaan toteuttavan. Samalla tavoin kohdellaan myös vakuuksia siltä osin kuin ne vaikuttavat alijäämään ja/tai velkaan.”

5. Tuetaan integroituja eurooppalaisia toimitusketjuja ja kilpailukykyisiä pk-yrityksiä

Vaikka voimavarojen kehittäminen rahoitetaan yleensä kokonaan julkisin varoin, teollisuus kantaa kuitenkin huomattavan osan riskistä. Tämä on erityinen haaste pienemmille toimittajille, joiden on usein mukautettava ja säännöllisesti uudenaikaistettava tuotantokapasiteettiaan riippuen vaihtelevasta kysynnästä, mutta pysyteltävä innovaatiokehityksen kärjessä. Nämä toimijat ovat tärkeä osa puolustusalan toimitusketjua, ja niiden kohtaamat haasteet voivat vaikuttaa kehittämisohjelmien onnistumiseen. Tällaisia haasteita voi syntyä kehittämisvaiheen lisäksi myös myöhemmin hankintojen yhteydessä.

Voimavaroja eivät kehitä ainoastaan päätoimittajina olevat isot järjestelmätoimittajat vaan monesti myös alihankkijoina olevat pk-yritykset ja markkina-arvoltaan keskisuuret yritykset. Näin ollen prosessissa on usein mukana kokonainen ketju toisiinsa kytkeytyviä yrityksiä. Jos yhdellä ketjun osalla on itsellään vaikeuksia saada rahoitusta tarvittavien investointien tekemiseksi tai vaikeuksia saada riittävästi käyttöpääomaa, tämä saattaa nostaa kehittämisen kokonaiskustannuksia ja/tai tuotannon rajakustannuksia. Se voi myös aiheuttaa viivästyksiä voimavarojen kehittämisessä tai hankinnassa.

Samaan aikaan, kun otetaan huomioon alan uudet teknologiset haasteet (tekoälystä robotisaatioon), puolustusteknologioiden innovaatiot ovat usein peräisin startup-yrityksiltä, jotka eivät aina kenties keskity ensisijaisesti puolustusalaan. Riskipääoman tai muun pääoman kaltaiset tarkoituksenmukaiset rahoitusvälineet saattavat auttaa sellaisten kilpailukykyisten eurooppalaisten teknologioiden kehittämistä, jotka ovat olennaisen tärkeitä Euroopan turvallisuudelle ja strategiselle autonomialle.

Jotta pk-yritysten ja pienempien alihankkijoiden potentiaali voidaan hyödyntää, kaikki EU:n puolustusrahaston välineet otetaan käyttöön niin tutkimus- kuin voimavaraosiossa. Niin valmistelutoimi kuin tuleva EU:n puolustusalan tutkimusohjelma houkuttelevat toimijoita, myös pk-yrityksiä, laajaan osallistumiseen. Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmassa on varmistettava, että osa kokonaisbudjetista suunnataan hankkeisiin, joilla mahdollistetaan pk-yritysten osallistuminen yli rajojen. Tällä tavoin ohjelmalla tuetaan pk-yritysten integroitumista eurooppalaisiin toimitusketjuihin.

Vaikka paljon on jo tehty tukemaan pk-yritysten ja alihankkijoiden rajatylittävää markkinoille pääsyä sekä helpottamaan pk-yritysten ja alihankkijoiden integroitumista nykyisiin tai hiljattain luotuihin toimitusketjuihin, tarvitaan enemmän työtä eurooppalaisella ja kansallisella tasolla. Tarvitaan useita toimenpiteitä, joilla tuetaan rajatylittävää markkinoille pääsyä, mukaan lukien toimet, joilla:

- vähennetään pirstaleisuutta ja parannetaan puolustusalan sisämarkkinoiden toimintaa;
- myönnetään tukea Euroopan rakenne- ja investointirahastoista tai keskitetysti hallinnoituista EU:n ohjelmista;
- helpotetaan rahoituksen saantia Euroopan investointipankista, Euroopan investointirahastosta ja muilta toimijoilta, mukaan lukien kansalliset kehitys pankit, jotka noudattavat rahaston lainanantopolitiikkaa ja keskittyvät erityisesti innovaatioiden rahoittamiseen riskipääoman ja muun pääoman kaltaisilla välineillä; ja
- tuetaan alueellisten klustereiden kehittämistä puolustukseen liittyvien alueiden eurooppalaisen verkoston¹⁶ välityksellä.

¹⁶ <https://www.endr.eu/>

Rahoitusvälineet, joilla tuetaan pk-yrityksiä ja markkina-arvoltaan keskisuuria yrityksiä

Komission ehdottaman puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelman mukaan pk-yrityksiä ja markkina-arvoltaan keskisuuria yrityksiä voitaisiin tukea rahoitusvälineillä tutkimuksen ja kehittämisen välillä olevan kuilun kuromiseksi umpeen. Nämä rahoitusvälineet voitaisiin toteuttaa EIP-ryhmän (mukaan lukien EIR innovatiivisten pk-yritysten ja startup-yritysten osalta) tai muiden asiaan liittyvien kumppanien kanssa.

Jotta voidaan hyödyntää uusia mahdollisuuksia toimitusketjun eri osissa, EIP-ryhmä tukee jo sisäisten rajoitustensa mukaisesti turvallisuuden ja puolustuksen alalla tehtäviä investointeja. Kyseessä ovat erityisesti seuraavat kolme alaa: i) kaksikäyttöteknologioiden, mukaan lukien kyberturvallisuus ja rokotteet, tutkimus, kehittäminen ja innovointi siltä osin kuin nämä investoinnit voidaan perustella niiden kaupallistamisella siviilialan sovelluksissa; ii) fyysisen infrastruktuurin suojeleminen, esimerkiksi valvonta, ja energian, liikenteen ja kaupunkien kulunvalvonta; ja iii) televiestinnän ja tiedon infrastruktuuri, mukaan lukien (kiinteät, matkaviestin- ja satelliittivälitteiset) laajakaistaverkostot, datakeskukset ja tietojärjestelmät. Euroopan investointirahasto on äskettäin tehnyt riskipääomaa koskevia sopimuksia tukeakseen startup-yrityksiä turvallisuuden ja puolustuksen aloilla. EIP aikoo tehostaa tukeaan EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen. Tähän kuuluu ensimmäisenä vaiheena lisätuki kaksikäyttöteknologioihin ja lisärahoitus pelastuspalvelutoimiin, esimerkiksi fyysiseen ja kyberinfrastruktuuriin ja biologisten uhkien torjumisen infrastruktuuriin, sekä tuen myöntäminen myös turvallisuus- ja puolustustoimien oheisinvestointeihin. Toisessa vaiheessa EIP kehittää vankan due diligence -järjestelmän tukemaan turvallisuusalan investointeja unionissa ottaen huomioon muutokset, joita on tarpeen tehdä EIP:n yleisiin toimintaperiaatteisiin.

Jos tietyissä puolustukseen liittyvissä toimitusketjuissa rahoituksen saanti saattaa yhä jäädä rajalliseksi luotonantoa koskevien rajoitusten vuoksi, tarkastellaan yksityiskohtaisemmin roolia, joka kansallisilla tai alueellisilla kehityspankeilla voisi olla asiaan liittyvien rahoitusvälineiden ottamiseksi käyttöön, minkä myötä voitaisiin parantaa toimitusketjuissa olevien pk-yritysten mahdollisuuksia saada tarvittavaa rahoitusta. Monet näistä kehityspankeista voivat jo tukea ja aktiivisesti tukevatkin kansalliseen puolustukseen liittyviä hankkeita. Esimerkkeinä tukea saaneista hankkeista voidaan mainita julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia hyödyntävät rakenteet sotilasalan palveluissa sekä sotilaalliset voimavarat, kuten panssaroidut ajoneuvot. Komissio tarkastelee, miten asianomaisia rahoitusvälineitä voitaisiin käyttää parhaalla mahdollisella tavalla seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen aikana.

Rakennerahastojen käyttö ja älykäs erikoistuminen

Unionin rahoitusohjelmilla, erityisesti Euroopan rakenne- ja investointirahastoilla, voi olla keskeinen merkitys integroitujen toimitusketjujen edistämiseksi. Kuten Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelmassa todetaan, komissio pyrkii edistämään rakennerahastojen tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia, joita jäsenvaltiot voivat käyttää puolustusalaalla sikäli kuin ne edistävät kyseisen rahaston seuraavia tavoitteita:

- i) tuottavien investointihankkeiden yhteisrahoitus, ja
- ii) puolustusalan toimitusketjujen nykyaikaistamisen tukeminen.

Puolustusteollisuus voi osaltaan edistää Euroopan rakenne- ja investointirahastojen päämäärien ja tavoitteiden saavuttamista, kuten aluetalouden kehittämistä, millä on suuri kerrannaisvaikutus taitoihin, työpaikkoihin sekä teknologian ja talouden kehittämiseen.

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) voi tukea puolustusalaan aktiivisesti toimivien tai puolustusalaan liittyvien pk-yritysten investointeja, kunhan kyseisillä investoinneilla pyritään

saavuttamaan ensisijainen tavoite eli lujittamaan unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, noudattamaan EAKR:n tuen laajuutta ja edistämään nykyisiä temaattisia tavoitteita¹⁷.

EAKR:n rahoitusta voi saada esimerkiksi investointeihin, jotka tehdään puolustukseen liittyviin tutkimus- ja innovointitoimiin uusien teknologioiden kehittämiseksi ja ottamiseksi käyttöön, varsinkin jos investoinnit liittyvät älykkään erikoistumisen toteuttamiseen ja jos investoinnin ensisijaisena tavoitteena on myötävaikuttaa unionin taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen.

Lisätoimet pk-yritysten tukemiseksi puolustusallalla

Komissio toteuttaa jatkotoimia, jotka pohjautuvat pk-yritysten rajatylittävää pääsyä puolustus- ja turvallisuusalan hankintasopimuksiin käsittelevän neuvoa-antavan ryhmän 30. marraskuuta 2016 julkaistuun raporttiin. Komissio esittää jäsenvaltioille ja niiden hankintaviranomaisille suunnattuja suosituksia pk-yritysten ja alihankkijoiden tukemiseksi useilla aloilla, mukaan lukien seuraavat:

- Konkreettiset toimet sen suhteen, miten hankintaviranomaiset voisivat helpottaa pk-yritysten ja markkina-arvoltaan keskisuurten yritysten osallistumista puolustusalan hankintamenettelyihin. Tällaisiin toimenpiteisiin voisi sisältyä muun muassa tietojen antaminen aikaisessa vaiheessa pitkän aikavälin suunnitelmista ja painopistealueista, hankintamenettelyn mainostaminen ennen menettelyn käynnistämistä, julkisten hankintamenettelyjen suunnittelu sellaisiksi, että ne edistävät pk-yritysten rajatylittävää osallistumista hankintamenettelyihin, sekä toimittajille ja tarjoajille suunnattu koulutus.
- Elinkeinopolitiikan toimenpiteet, kuten sellaisten rahoitusjärjestelmien perustaminen, joissa otetaan huomioon puolustusallalla toimivien pk-yritysten tarpeet, informointi pk-yrityksistä ja niiden valmiuksista, puolustusalan klustereiden kehittämisen tukeminen, osaamisen rakentaminen sekä tutkimus- ja kehittämishankkeiden tukeminen ja toteuttaminen pk-yritysten osallistumista kannustavalla tavalla.

Nämä suositukset on tarkoitus antaa vuoden 2017 loppuun mennessä, ja keskustelut jäsenvaltioiden kanssa ovat jo alkaneet. Suositusten antamisen jälkeen teollisuuden kanssa kehitetään koko toimitusketjussa sovellettavat hyvät käytännöt, jotta yritykset olisivat kilpailukykyisiä ja tuotteet parhaita mahdollisia, samalla kun alihankkijoille tarjotaan mahdollisuuksia kaikkialla Euroopassa niiden sijainnista riippumatta. Komissio luottaa teollisuuden ja varsinkin päätoimittajien aktiiviseen osallistumiseen tähän prosessiin.

Seuraavat vaiheet:

- Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta osa korvamerkitään hankkeisiin, jotka mahdollistavat pk-yritysten osallistumisen yli rajojen.
- Otetaan huomioon pk-yritysten osallistuminen yli rajojen ja varta vasten kehitetyt rahoitusvälineet, kun laaditaan uuden monivuotisen rahoituskehiksen mukaisia ehdotuksia.
- EIP-ryhmä tehostaa lyhyellä aikavälillä tukeaan kaksikäyttöteknologioihin, lisää pelastuspalvelutoimien rahoitusta sekä myöntää tukea myös turvallisuus- ja puolustustoimien oheisinvestointeihin. Toisessa vaiheessa EIP kehittää vankan due

¹⁷ Asetuksen (EY) N:o 1301/2013 määritelmien mukaisesti.

diligence -järjestelmän tukemaan turvallisuusalan investointeja unionissa ottaen huomioon muutokset, joita on tarpeen tehdä EIP:n yleisiin toimintaperiaatteisiin.

- Jos tietyissä puolustukseen liittyvissä toimissa rahoituksen saanti saattaa yhä jäädä rajalliseksi luotonantoa koskevien rajoitusten vuoksi, seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen yhteydessä tarkastellaan roolia, joka kansallisilla tai alueellisilla kehityspankeilla on asiaan liittyvien rahoitusvälineiden ottamiseksi käyttöön, minkä myötä voidaan parantaa toimitusketjuissa olevien pk-yritysten mahdollisuuksia saada tarvittavaa rahoitusta.
- Lisätään tietämystä EU:n rahoitusohjelmien tarjoamista nykyistä mahdollisuuksista sekä kansallisista ja alueellisista kehityspankeista.
- Kehitetään teollisuuden kanssa hyviä käytäntöjä, joita sovelletaan koko toimitusketjussa.

PÄÄTELMÄT

EU:n puolustusrahaston tulokset alkavat jo näkyä.

Puolustusalan tutkimuksen valmistelutoimi on perustettu ja toiminnassa, ja sen määrärahat tutkimusosiossa ovat kolmen vuoden aikana arviolta 90 miljoonaa euroa. Tämänpäiväinen ehdotus Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmasta tuo voimavaraosiossa lisää määrärahoja 500 miljoonaa euroa vuoteen 2020 saakka. Kaiken kaikkiaan investointeja voisi syntyä vähintään 2,5 miljardin euron arvosta vuodesta 2019 alkaen.

Lisäksi komissio ottaa käyttöön useita rahoitusvälineitä, joiden on määrä nopeasti johtaa jäsenvaltioiden välisiin yhteistoimintahankkeisiin. Komissio on valmiina tukemaan jäsenvaltioita erityisissä yhteishankintahankkeissa.

Komissio hoitaa oman osuutensa. Euroopan parlamentin ja neuvoston olisi nyt hyväksyttävä ehdotukset pikaisesti. Jäsenvaltioiden tulisi vuonna 2018 yksilöidä ja valmistella rahoitettavaksi tuleva hankejatkumo kiireellisesti.

Nämä ehdotukset ja toimet ovat askel eteenpäin kohti tiiviimpää puolustusalan yhteistyötä Euroopassa. Tämä yhteistyö konsolidoidaan tulevassa vuoden 2020 jälkeisessä monivuotisessa rahoituskehityksessä, minkä myötä EU:n puolustusrahasto edustaa puolta puolustusalan yhteistoimintahankkeista Euroopassa.

Näillä ehdotuksilla komissio edistää sellaisen Euroopan unionin luomista, joka suojelee ja puolustaa. Kunnianhimoisella EU:n puolustusrahastolla tuetaan Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukykyä. Se toimii Euroopan turvallisuus- ja puolustusunionin kehittämisen moottorina.

LIITE

Puolustusalan yhteistyön tukeminen rahoituksen työkalupakin avulla

Komissio aikoo olla aktiivisessa roolissa rahoituksen työkalupakin suhteen. Se perustaa tilapäisen komitean, joka koostuu jäsenvaltioista ja asianomaisista sidosryhmistä ja jonka tarkoituksena on standardoida rahoituksen työkalupakin välineet mahdollisimman pitkälti, jotta välineet voitaisiin ottaa nopeasti käyttöön kussakin erityisessä hankekontekstissa. Lisäksi komissio perustaa työryhmän, joka avustaa pyydettyinä jäsenvaltioita rahoituksen työkalupakin käytössä erityisissä yhteishankintahankkeissa. Täten komissio antaa konkreettisen panoksen jäsenvaltioiden tueksi yhteishankintahankkeiden toteuttamisessa.

Rahoituksen työkalupakin standardointi:

Rahoituksen työkalupakin välineiden standardoimiseksi tehtävässä työssä otettaisiin huomioon nykyiset käytännöt, konseptit ja esimerkit kansallisista, monikansallisista ja kansainvälisistä yhteyksistä. Päällekkäisyyden välttämiseksi nykyiset rakenteet ja mekanismit tulisi linkittää rahoituksen työkalupakkiin parhaalla mahdollisella tavalla. Samaan aikaan olisi käytettävän kehyksen eri vaihtoehtoihin suhtauduttava avoimin mielin.

Talousarvioresurssien yhdistäminen

Yksinkertaisimmillaan yhdistäminen vaatisi, että jäsenvaltiot, jotka päättävät tehdä yhteistyötä puolustusalan hankkeessa, osoittavat tietyn määrän varoja nimetyn yhdistämisvälineen kansalliseen rahasto-osuuteen (esim. pankkitilille). Näitä varoja voitaisiin sitten käyttää erityisten yhteistoimintahankkeiden rahoittamiseen yhdessä toisen jäsenvaltion / muiden jäsenvaltioiden kanssa. Puolustusosalalla on jo käytössä tai kehitteillä joitakin esimerkkejä yhdistämisestä. Niistä saa osviittaa potentiaalisista mahdollisuuksista. Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement's -järjestöllä (OCCAR) on esimerkiksi käytössä yksinkertainen yhdistämismekanismi. Euroopan puolustusvirasto puolestaan on parhaillaan perustamassa yhteistyöhön perustuvaa rahoitusmekanismia¹⁸ (CFM), joka on eräänlainen yhdistämismekanismi. Se muun muassa mahdollistaisi ”takaisinperittävien ennakoiden” vaihdon jäsenvaltioiden kesken. Komissio aikoo jatkaa työtään, erityisesti tutkiakseen ja arvioidakseen, missä laajuudessa nykyiset järjestelmät olisi yhdistettävä pidemmälle kehitettyihin rahoituksen työkalupakin välineisiin.

Kustannusten takaisinperintä rahoitusjärjestelyn (SPV) avulla

Kustannusten takaisinperintä toisi eräänlaisia tuloja alkuperäisen investoinnin tekijöille (eli jäsenvaltioille, jotka investoivat voimavaran kehittämiseen). Jos nämä yhdistetään erityiseksi rahoitusjärjestelyksi (special-purpose vehicle, SPV), kassavirtarakenne muistuttaisi hankerahoituksen rahoitusjärjestelyä. Tällaisessa rahoitusjärjestelyssä voitaisiin harkita kahta erilaista rahoitusrakennetta: i) pääomarahoitusta, jossa kehittämiseen osallistuvat jäsenvaltiot maksavat samansuuruisen kertaussumman erityiseen rahoitusjärjestelyyn kehittämiskustannusten kattamiseksi; tämä vastaisi pääomaosakkuutta erityisessä rahoitusjärjestelyssä; tai ii) siltarahoituskonsepti, jossa kehittämiseen osallistuvat jäsenvaltiot voivat myös päättää rahoittaa osan kehittämiskustannuksista laskemalla liikkeeseen pääomamarkkinainstrumentteja (esim. hankejoukkolainat); tällä alennettaisiin näiden jäsenvaltioiden alkuvaiheen pääomaosakkuutta erityisessä rahoitusjärjestelyssä. Komissio aikoo jatkaa työtään tällaisten rakenteiden toteutuksen edellyttämien erilaisten

¹⁸ Euroopan puolustusviraston johtokunta hyväksyi 18. toukokuuta 2017 yhteistyöhön perustuvan rahoitusmekanismin viraston tilapäisenä CAT A -ohjelmana. Jäsenvaltioiden kanssa aloitetaan pian neuvottelut ohjelmajärjestelystä, ja ne odotetaan saatavan päätökseen tulevien kuukausien aikana.

institutionaalisten, rahoituksellisten ja oikeudellisten näkökohtien osalta, mukaan lukien hankkeisiin liittyvien rahoitusjärjestelyjen luominen. Tavoitteena on rahoitusjärjestelyjen käytön helpottaminen standardoinnin sekä kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihdon avulla.

Takaukset siihen liittyen, että toimittajat saavat rahoitusta hankkeiden yhteydessä

Takauksia voitaisiin hyödyntää kattamaan puolustusalan (ali)hankkijoiden lainoja. Yksi tapa myöntää takaukset olisi se, että hankintaan osallistuvat jäsenvaltiot ottavat käyttöön rahoitusjärjestelyn (esim. erityinen rahoitusjärjestely) ja yhdistävät rahoitusosuudet, perustaen näin takuurahaston. Vaihtoehtona takuurahaston ennakkorahoitukselle osallistuvien jäsenvaltioiden olisi annettava ylitakaukset, jotta varmistettaisiin luottoriskin riittävä vähentäminen. Komissio aikoo jatkaa työtään erityisesti tarkastellakseen, millaisia vaihtoehtoja on lisätä institutionaalista yhteistyötä julkisten rahoituslaitosten, esimerkiksi kehityspankkien, kanssa takausten kaltaisten rahoitusvälineiden käytössä.

Muut mahdolliset välineet

Esimerkkejä puolustusalan yhteisestä omistajuudesta on jo olemassa, erityisesti Natossa (esim. monikäyttöisten ilmatankkauslentokoneiden monikansallinen laivue ja strategisen ilmakuljetusvalmius). Tähän mennessä saadut kokemukset voisivat muodostaa hyödyllisen perustan rahoituksen työkalupakkiin sisällytettävien välineiden lisäkehittämiseksi. Näistä välineistä voisi olla hyötyä jäsenvaltioille yhteisen omistajuuden edistämiseksi. Lisäksi liisausjärjestelyt voisivat myös tuoda mahdollisen hyödyllisen lisän rahoituksen työkalupakkiin. Yksi liisausmuoto voisi erityisesti olla se, että jäsenvaltio liisaisi / jäsenvaltiot liisaisivat voimavaran yksityissektorilta ja/tai yhteisesti omistetulta yritykseltä. Voimavara voitaisiin liisata myös toiselta jäsenvaltiolta / kolmannelta maalta, erityisesti, jos nämä maat ovat joko erikoistuneet tiettyyn puolustusvoimavaraan ja/tai niillä on ylimääräisiä voimavaroja. Yksi mahdollisuus olisi, että EU (esim. komissio tai Euroopan puolustusvirasto) liisaisi (jos perussopimus sen mahdollistaa) voimavarat (esim. kaksikäyttötuotteet) yksityissektorilta.

Hankekohtainen tuki rahoituksen työkalupakin käytössä:

Komissio perustaa sisäisen työryhmän, joka on valmiina avustamaan jäsenvaltioita rahoituksen työkalupakin käytössä. Työryhmä pystyy tarjoamaan konkreettista apua ja hankekohtaista panosta. Jäljempänä on tiivistetysti esimerkkejä siitä, minkälaista tukea työryhmä voisi antaa.

